

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
« 29 » « 09 » 2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Методика викладання гри на спеціальному інструменті
(народні інструменти)

Для студентів
Спеціальності 025 «Музичне мистецтво» (інструментальне виконавство)
Освітнього рівня: першого (бакалаврського)
Освітньої програми 025.00.04 «Інструментальне виконавство»
(оркестрові, струнні, народні, духові та ударні інструменти)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1454/19
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » 20 19 р.

Київ - 2019

Розробник: Сподаренко Віктор Михайлович, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності

Викладач: Сподаренко Віктор Михайлович, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

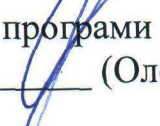
Протокол від 05.12. 2018 року № 13

Завідувач кафедри (Т. Б. Каблова)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові, струнні, народні, духові та ударні інструменти)
(назва освітньої програми)

____.____.2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник проектної групи) (Олексюк О. М.)
(підпис)

Робочу програму перевірено

____.____.2019 р.

Заступник директора (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>	
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>	
Загальний обсяг кредитів/ годин	<i>8/240</i>	
Курс	<i>2</i>	
Семестр	<i>4</i>	
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>3</i>	
Обсяг кредитів	<i>2</i>	
Обсяг годин, у тому числі:	<i>60</i>	
Аудиторні	<i>28 години</i>	
Модульний контроль	<i>4 години</i>	
Семестровий контроль		
Самостійна робота	<i>28 години</i>	
Форма семестрового контролю	<i>-</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (народні інструменти)» входить до курсу обов'язкових дисциплін спеціальності «Музичне мистецтво».

Зміст курсу висвітлює основні моменти набуття музичних здібностей та особливості їхнього розвитку, принципи планування навчального процесу і дидактичні аспекти взаємодії на заняттях спеціального музичного інструменту, звертає увагу на методику формування виконавської майстерності в контексті розвитку виконавської техніки шляхом оволодіння – гамами, вправами та етюдами.

Мета курсу – опанування методів і принципів викладання гри на спеціальному музичному інструменті.

Завдання навчальної дисципліни: ознайомлення студентів з історико-методологічними основами теорії виконавської майстерності гри на народних інструментах; формування уявлень щодо структури музичних здібностей та особливостей їхнього розвитку на музичному інструменті; опанування дидактичними принципами викладання спеціального інструменту; оволодіння методикою розвитку виконавської техніки; опанування практичних підходів щодо добору інструментально-педагогічного і виконавсько-технічного репертуару у взаємозв'язку з рівнем навчальних досягнень учня / студента; розвиток аналітичних здібностей студентів, пов'язаних з аналізом оригінального репертуару в його жанрово-стильових закономірностях; активізація інтересу студентів до сучасних методик і проблем виконавського мистецтва на народних інструментах.

Структура курсу містить кілька компонентів: а) теоретичний, що пов'язаний з вивченням методичних аспектів розвитку викладання гри на народних інструментах, структури музичних здібностей, дидактичних принципів планування навчального процесу; б) практичний, який здійснюється в ході практичних та семінарських занять в процесі емпіричної роботи студентів над конкретною проблемою розвитку виконавської техніки чи метро-ритмічного відчуття, музичного слуху тощо; в) когнітивно-евристичний, пов'язаний із самостійною роботою студентів, яка реалізується в конкретних завданнях для самостійного опанування знань у процесі аудиторних та індивідуальних занять. З огляду на вищезазначене, на заняттях з курсу «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (народні інструменти)» використовуються:

Форми роботи – лекційні, семінарські, практичні заняття, самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.

Формою контролю знань та вмінь студентів з курсу «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (струнні інструменти)» є модульна контрольна робота (4 семестр), залік (5 семестр), екзамен (6 семестр).

Протягом проходження даного курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності**: загальні та фахові (спеціальні).

Інтегральна (здатність до розв'язання спеціалізованих практичних завдань із застосуванням художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства)

Загальні

Світоглядна (розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професійної діяльності). *Комунікативна* (здатність до міжособистісного спілкування та взаємодії, до емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати в команді). *Інформаційна* (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань). *Науково-дослідницька* (здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної діяльності). *Самоосвітня* (розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес; здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку).

Фахові (спеціальні)

Організаційна (здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів музичновиконавського та музично-освітнього процесу). *Музично-теоретична* (здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва). *Методична* (здатність оперативно застосовувати знання, вміння та навички у педагогічній роботі в процесі формування естетичних поглядів та художніх смаків; здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових спеціалізованих музичних навчальних закладах; здатність застосовувати традиційні та альтернативні інноваційні технології в процесі педагогічної діяльності; здатність впроваджувати новітні концепції у сфері музичного виконавства, музикознавства, музичної педагогіки та свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями). *Просвітницька* (здатність до культурно-освітньої та просвітницької діяльності в умовах сценічного виступу)

Програмні результати навчання

–Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері інструментального виконавства та музичної педагогіки. Здатність демонструвати емоційний інтелект, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

–Здатність використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у фаховій виконавській та педагогічній діяльності.

–Здатність застосовувати теоретичні знання та навички в процесі педагогічної діяльності, використовувати базові методи та прийоми викладання гри на інструменті.

Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Видатних педагогів фортепіанної гри та концепції їх виконавської школи;
- Основні методики подолання виконавських проблем;
- Особливості роботи з різними музичними жанрами та формами;
- власні індивідуальні недоліки і шляхи їх усунення.

вміти:

- розкривати понятійний апарат сучасної теорії та застосовувати теоретичні знання у практичній роботі;
- самостійно працювати з авторським текстом; розуміти змістовий контекст твору;
- володіти системою засобів та методів педагогічного впливу;
- робити порівняльний аналіз інтерпретації; володіти майстерністю аргументації, узагальнення та викладу методичного матеріалу.

3. Результати навчання за дисципліною:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- знати, спиратися і розвивати досвід та кращі традиції вітчизняної і світової скрипкової педагогіки;
- застосовувати теоретичні знання та навички в процесі педагогічної діяльності, використовувати базові методи та прийоми викладання гри на інструменті;
- мати здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері інструментального виконавства та музичної педагогіки;
- уміти реалізувати свої творчі напрацювання у концертно-сценічній та педагогічній діяльності;
- вільно володіти музичним інструментом, уміти використовувати його у концертно-виконавській та педагогічній діяльності;
- бути готовим до планування й організації виконавського та педагогічного процесу, концертних програм і культурно-мистецьких проєктів;
- демонструвати емоційний інтелект, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань;

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						Самостійна
	Усього	Аудиторні					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Музичні здібності та особливості їхнього розвитку в контексті формування виконавської майстерності							
Тема 1. Історико-методологічні основи формування теорії виконавської майстерності гри на народних інструментах		2					2
Тема 2. Музичні здібності та специфіка формування музичного мислення виконавця		2					2
Тема 3. Музичний слух та його видова специфіка			2				2
Тема 4. Музична пам'ять та особливості її розвитку				2			2
Тема 5. Методика розвитку метро-ритмічного відчуття на занятті з музичного інструмента				2			2
Модульний контроль.							
Разом		4	2	4			10
Змістовий модуль 2. Дидактичні основи і принципи планування навчального процесу							
Тема 1. Особливості початкового навчання та постановка виконавського апарату				2			2
Тема 2. Дидактичні принципи планування навчального процесу та специфіка проведення занять		2	2				4
Модульний контроль	2						
Разом	2	2	2	2			6
Змістовий модуль 3. Методика формування виконавської майстерності гри на народних інструментах							
Тема 1. Виконавська техніка та принципи її розвитку		2					2
Тема 2. Особливості роботи і поетапність вивчення гам, арпеджіо і вправ на музичному інструменті				4			4
Тема 3. Мета, завдання і специфіка роботи над інструктивними та концертними етюдами.				4			4
Тема 4. Аплікатура та її взаємозв'язок з виконавською технікою і художнім образом				2			2
Модульний контроль	2						
Разом	2	2		10			12
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	4	8	4	16			28

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Музичні здібності та особливості їхнього розвитку в контексті формування виконавської майстерності

Тема 1. Історико-методологічні основи формування теорії виконавської майстерності гри на народних інструментах

Академізація народно-інструментального мистецтва. Формування методичної, науково-методологічної теорії виконавської майстерності гри на музичному інструменті. Визначні представники інструментально-виконавської школи та їхній вплив на розвиток методики викладання гри на музичному інструменті.

Тема 2. Музичні здібності та специфіка формування музичного мислення виконавця

Поняття «музичні здібності». Структура музичних здібностей та особливості їхнього розвитку. Музикальність. Музичне мислення та його розвиток на занятті спеціального музичного інструменту.

Тема 3. Музичний слух та його видова специфіка

Поняття музичного слуху. Специфіка визначення і розвитку: звуковисотного, мелодичного, гармонічного, поліфонічного, темброво-динамічного, внутрішнього музичного слуху.

Тема 4. Музична пам'ять та особливості її розвитку

Поняття музичної пам'яті. Структура музичної пам'яті та її розвиток. Процес вивчення і виконання твору напам'ять.

Тема 5. Методика розвитку метро-ритмічного відчуття на занятті з музичного інструмента

Специфіка визначення метро-ритмічного відчуття. Поняття темпо-ритму. Специфіка ритмічного фразування. Особливості метро-ритмічної акцентування засобами методичної лінії, гармонії, фактури, динаміки. Поліритмія та засоби розвитку відчуття поліритмії. Свобода музично-ритмічного руху (рубато, агогіка).

Змістовий модуль 2. Дидактичні основи і принципи планування навчального процесу

Тема 1. Особливості початкового навчання та постановка виконавського апарату

Етапи початкового навчання: до клавіатурний, клавіатурний, нотний. Особливості постановки виконавського апарату. Проблема організації виконавських рухів.

Тема 2. Дидактичні принципи планування навчального процесу та специфіка проведення занять

Планування навчального процесу. Особливості побудови заняття зі спеціального інструменту. Планування та імпровізаційність у проведенні заняття. Прослуховування виконавської гри учня та специфіка рекомендацій щодо оволодіння виконавською майстерністю.

Змістовий модуль 3. Методика формування виконавської майстерності гри

на народних інструментах

Тема 1. Виконавська техніка та принципи її розвитку

Поняття виконавської техніки. Співвідношення музичних і технічних завдань в музичному творі. Принципи розвитку виконавської техніки.

Тема 2. Особливості роботи і поетапність вивчення гам, арпеджио і вправ на музичному інструменті

Праця над гаммами, етапи вивчення гам. Робота над арпеджио. Вправи як засіб технічного оволодіння прийомом та ігровим рухом. Вимоги до вправ. Характеристика збірників вправ на різні види техніки.

Тема 3. Мета, завдання і специфіка роботи над інструктивними та концертними етюдами.

Значення етюдів у формування виконавської техніки. Особливості інструктивних та концертних етюдів. Етапи роботи над етюдом.

Тема 4. Аплікатура та її взаємозв'язок з виконавською технікою і художнім образом.

Значення правильної аплікатури для вирішення технічних завдань. Аплікатурні принципи. Розподіл голосів та елементів музичної тканини між двома руками. Індивідуальний підхід до аплікатурної послідовності ігрових рухів. Перевірка зручної аплікатури.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	–	–
Відвідування практичних занять	1	2	2	1	1	5	5
Робота на практичному занятті	10	2	20	1	10	5	50
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	–	–
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	–	–	–	–	–	–
Виконання завдань до самостійної роботи	5	5	25	2	10	4	20
Виконання модульної роботи	25			1	25	1	25
Разом		-	60	-	58	-	101
Максимальна кількість балів:	219						

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№	Зміст завдання	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1			
1.	Скласти таблицю «Визначні представники інструментально-виконавської школи та їхній вплив на розвиток методики викладання гри на музичному інструменті». Таблиця складається з трьох колонок: 1) представник; 2) праця; 3) основні принципи і положення методики, особливості структуризації роботи.	На семінарському та практичному занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
2.	Скласти таблицю «Структура музичних здібностей». Таблиця складається з трьох колонок: 1) музична здібність; 2) особливості визначення (діагностування) рівня розвитку музичної здібності; 3) розвиток музичної здібності.		5
3.	Підготувати доповідь (реферат) за темою семінарського заняття.		5
4.	Законспектувати основні підходи до вивчення музичного твору напам'ять		5
5.	Законспектувати основні підходи до методики визначення та розвитку метро-ритмічного відчуття на заняттях спеціального музичного інструменту.		5
Разом			25 балів
Змістовий модуль 2.			
1.	Виписати основні етапи початкового навчання та визначити особливості кожного з етапів.	На семінарському та практичному занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
2.	Скласти план одного навчального заняття зі спеціального музичного інструменту, зазначивши: тему; навчальну і виховну мету; завдання; обладнання та засоби, що необхідні для проведення заняття; тип заняття; змодельовану алгоритмізацію ходу заняття зі спеціального музичного інструменту.		5
Разом			10 балів
Змістовий модуль 3.			
1.	Обрати музичний твір (за вибором студента і попереднім узгодженням з викладачем) та використовуючи музичний інструмент виявити взаємозалежність між виконавською технікою та реалізацією художнього образу.	На семінарському та практичному занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
2.	На основі опрацювання літератури, створити алгоритм послідовності вивчення гам усіх тональностей. Ознайомитись з перевагами і недоліками збірників вправ різних авторів та здійснити письмову коротку характеристику збірників.		5
3.	Обрати 2 етюди – інструктивний та художній (за вибором студента і попереднім узгодженням з викладачем) та продемонструвати за інструментом і охарактеризувати специфіку роботи з кожним етюдом, визначити етапи його вивчення та виконавсько-технічні і художні завдання.		5
4.	На прикладі одного музичного твору визначити правильність аплікатури та виявити її взаємозв'язок з реалізацією технічних та художніх завдань.		5
Разом			20 балів

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота 1		Бали
1.	Письмове завдання, пов'язане з визначенням і характеристикою музичних здібностей.	5
2.	Практичне завдання. Визначення необхідних музичних здібностей та способів їхнього розвитку для оволодіння запропонованим музичним твором.	5
3.	Практичне завдання. Моделювання ситуації з визначення рівня володіння музичними здібностями (музичний слух, музична пам'ять, метро-ритмічне відчуття тощо).	5
4.	Письмове завдання. Характеристика етапів початкового навчання та особливості постановки виконавського апарату.	5
5.	Практичне завдання. На основі умовної ситуації моделювання уроку та запропонованого репертуару скласти план проведення індивідуального заняття зі спеціального музичного інструменту.	5
Максимальна кількість балів		25
Модульна контрольна робота 2		Бали
1.	Письмове завдання. Характеристика виконавської техніки та принципи її розвитку у гамах, арпеджио, вправах, етюдах.	10
2.	Практичне завдання. На прикладі запропонованого етюду визначити особливість опанування різних видів техніки в етюді, охарактеризувати специфіку роботи, визначити етапи його вивчення та виконавсько-технічні і художні завдання.	15
Максимальна кількість балів		25
Усього за IV семестр		50

6.4 Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (народні інструменти)», ОР – перший (бакалаврський).

II курс: 60 год. : лекційних – 8; семінарських – 4; практичних – 16 год., самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3			
Назва модуля	Музичні здібності та особливості їхнього розвитку в контексті формування виконавської майстерності					Дидактичні основи і принципи планування навчального процесу		Методика формування виконавської майстерності гри на народних інструментах			
Кількість балів за модуль	65 балів					58 балів		101 балів			
Заняття	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>1-2</i>	<i>3</i>	<i>1</i>	<i>2-3</i>	<i>4-5</i>	<i>6</i>
Лекційні	<i>1</i>	<i>1</i>				<i>1</i>		<i>1</i>			
Семінари			<i>1</i>				<i>1</i>				
Практичні				<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>			<i>2</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
Назва навчального модуля (1 бал – відвідування лекції, пр., семінар, заняття, 10 – за роботу під час пр. і семінар. занять)	Тема 1. Історико-методологічні основи формування теорії виконавської майстерності гри на народних інструментах	Тема 2. Музичні здібності та специфіка формування музичного мислення виконавця	Тема 3. Музичний слух та його видова специфіка	Тема 4. Музична пам'ять та особливості її розвитку	Тема 5. Методика розвитку метро-ритмічного відчуття на занятті з музичного інструмента	Тема 1. Особливості початкового навчання та постановка виконавського апарату	Тема 2. Дидактичні принципи планування навчального процесу та специфіка проведення занять	Тема 1. Виконавська техніка та принципи її розвитку	Тема 2. Особливості роботи і поетапність вивчення гам, арпеджіо і вправ на музичному інструменті	Тема 3. Мета, завдання і специфіка роботи над інструктивними та концертними етюдами	Тема 4. Аплікатура та її взаємозв'язок з виконавською технікою і художнім образом.
	1 бал	1 бал	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів	12 балів	1 бал	22 бали	22 бали	11 балів
Самостійна робота: кількість балів	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>
Види поточного контролю та кількість балів						Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			
Всього без урахування коефіцієнту – 219 ,											

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література

1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано / А. Д. Алексеев. – М.: Музыка, 1978. – 287 с. (знаходиться в електронному репозиторії Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка).
2. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепиано / Т. П. Воробкевич. – Львів : ЛДМА, 2001. - 144 с. (знаходиться в електронному репозиторії Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка).
3. Давидов М. А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста : навч. посіб. [для вузів] / М. А. Давидов. - К. : Муз. Україна, 1997. - 240 с. (знаходиться в електронному репозиторії Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка).
4. Цыпин Г.М. Обучение игре на фортепиано : учеб. пособие [для студентов пед. ин-тов по спец. № 2119 «Музыка и пение»] / Г.М, Цыпин. - М. : Просвещение, 1984. - 176 с. (знаходиться в електронному репозиторії Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка).
5. Щапов А.П. Фортепианный урок в музыкальной школе и училище / А. П. Щапов. – М. : Классика-XXI, 2002. – 176 с. (знаходиться в електронному репозиторії Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка).

Додаткова література:

1. Алексеев А. Д. Творчество музыканта-исполнителя / Александр Дмитриевич Алексеев. - М. : Музыка, 1991. - 102 с.
2. Асафьев Б. В. Музыкальная форма как процесс / Борис Владимирович Асафьев. - М. : Музыка, 1971.-375 с.
3. Бай Ю. Теоретические основы совершенствования внутренней структуры музыкально-игровых движений баяниста: дис. на соискание учёной степени канд. искусствоведения : спец. 17.00.02 / Юрий Николаевич Бай. - Вильнюс : 1986. - 182 с.
4. Беликова В.В. Музыкальное исполнительство как вид художественно-творческой деятельности: автореф. дис... канд. искусствоведения: 17.00.02 / Киев. гос. консерватория им. П.И. Чайковского. - К., 1991. – 16 с.
5. Боярко Н. Б. Теоретичні аспекта виконавської техніки бандуриста : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.02 / Нац. муз. академія України. - К., 1997. -20 с.
6. Власов В. П. Методика роботи баяніста над поліфонічними творами : навчальний посібник / В. П. Власов. – Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2010. – 116 с.
7. Вопросы музыкального исполнительства и педагогики : сб. ст. / ред.-сост. А. В. Малинковская ; Гос. муз.-пед. ин-т им. Гнесиных. - М. : Музыка, 1976. - Вып. 24. - 287 с.
8. Вопросы скрипичного исполнительства и педагогики : сб. ст. / сост. С. Сапожников. - М. : Музыка, 1968.- 147 с.

9. Вопросы теории и истории смычкового исполнительства: сб. науч. тр. / отв. ред. Ю. М. Крамаров ; ред.-сост. О. Ф. Шульпяков. - Л. : ЛОЛГК, 1985. - 198 с.
10. Готлиб А. Основы ансамблевой техники / А. Готлиб. - М.: Музыка, 1971. - 96 с.
11. Григорьев В. Ю. Музыкально-исполнительское искусство: проблемы стиля и интерпретации : сб. науч. тр. / Владимир Юрьевич Григорьев. - М. : МГК, 1989. - 158 с.
12. Готсдинер А. Л. Музыкальная психология / А. Л. Готсдинер. - М. : Мысль, 1993. - 190 с.
13. Готсдинер А. Л. Подготовка учащихся к концертным выступлениям: к вопросу об эстрадном волнении / А. Л. Готсдинер // Методические записки по вопросам музыкального образования : сб. статей. - М. : Музыка, 1991. - Вып. 3. - С. 182- 192.
14. Григорян А. Г. Заметки преподавателя квартетного класса / А. Г. Григорян // Камерный ансамбль: педагогика и исполнительство [под ред. К. Х. Аджемова]. - М. : Музыка, 1979. - С. 124 - 135.
15. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах : (українська академічна школа) : [підручник] / М. Давидов – К., НМФУ ім. П. І. Чайковського, 2005. – 419 с.
16. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста / М. Давидов – К. : Муз. Україна, 1983. – 72 с.
17. Здобнов Р. Исполнительство - род художественного творчества / Р. Здобнов // Эстет, очерки. - [Вып.2] - М. : Музыка, 1967. - 150 с.
18. Зильберквит М. А. Музыкально-исполнительское искусство / Марк Александрович Зильберквит. - М. : Знание, 1982. - 56 с.
19. Искусствознание и психология художественного творчества / отв. ред. А. Зись, М. Ярошевский. - М. : Наука, 1988. - 270 с.
20. Капустин Ю. В. Музыкант-исполнитель и публика: социологические проблемы современной концертной жизни : исследование / Ю. В. Капустина. - Л. : Музыка, 1985.- 160 с.
21. Куперен Ф. Искусство игры на клавесине / Ф. Куперен. - М. : Музыка, 1973. - 162 с.
22. Мазель Л. А. Строение музыкальных произведений: учеб. пособие [для вузов] / Лев Абрамович Мазель. - М. : Музыка, 1986. - 527 с.
23. Музична педагогіка та виконавство : [зб. ст.] / Заг. редакція А. А. Семешка. – Т. : Навчальна книга – Богдан. – 2008.
24. Музичний твір як творчий процес : зб. статей / Упоряд. В. Г. Москаленко. – Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. – К. : 2002. – Вип. 21.
25. ” / Ян Чжоу. – К., 2004. – 20 с.
26. Шрамко О. І. Основний музичний інструмент: алгоритми методики: навчально-методичний посібник / Оксана Іллівна Шрамко. - Кривий Ріг : Видавничий дім, 2008. - 219 с.